

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VLASTIVĚDA

4. ročník

**inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské
a informační gramotnosti**

Z ČESKÝCH POVĚSTÍ

Četba textu, pracovní list – test, vyhledávání informací v textu,
podklady pro ústní opakování s interaktivní tabulí

vl. znak: UM - ČaJS

TEXTY

Přečtěte text zkrácených pověstí

Čech a jeho bratr Lech žili v Charvátské zemi při řece Visle, kde se ale toho času strhly četné boje, a tak se tato země stala velmi nepříznivou pro lid, který byl zvyklý žít v pokoji, obdělávat půdu a pěstovat obilí. Jednoho dne se vojvodové Čech a Lech rozhodli tuto zemi opustit. Shromáždili svůj lid a vydali se směrem na západ. Šli dlouho a daleko, přes hluboké lesy, bažiny a křoviny. Čeled' už byla z cesty unavena a začala si stýskat, že není konce té klopotné cesty. Čech ukázal na vysokou horu před nimi, jež se zdvíhala z rovinné krajiny, a řekl, že pod ní si odpočinou. Došli a rozložili se na úpatí hory, jež se nazývala Říp. Druhý den ráno se vydal Čech sám na horu. Uviděl širý kraj s lesy, loukami a řekami. Zvěstoval ostatním, co zhlédl. Lid zvolal jednohlasně, ať se země jmenuje po Čechovi. Čech potěšen vůlí svého lidu, poklekl na kolena, líbal zem a žehnal jí.

Horymír byl neumětelský vladyka, který byl knížetem Křesomyslem odsouzen k smrti za ničení dolů a dalšího zařízení kovkopů dolujících zlato a stříbro v tehdejších Čechách. Před smrtí ho zachránil jeho věrný kůň Šemík hrdinským skokem ze skály na Vyšehradě, kde bylo knížecí sídlo. Udivený kníže udělil Horymírovi milost. Kůň Šemík však skok nepřežil a je pochován v Neumětelích, sídle vladyky Horymíra, kde stojí dodnes jeho hrobka.

Kněžna Libuše byla nejmladší dcerou Krokovou – muže po všech stránkách znamenitého, který však neměl mužské potomky. Zplodil tři dcery – Kazi, Tetu a Libuši. Libuše byla nadaná věšteckým duchem. Převzala vládu po svém otci a také soudila spory svých poddaných. Jednou, když rozsoudila spor mezi znesvářenými sousedy, poražený ve sporu se vzbouřil proti vládě a soudům ženy. Proto se Libuše rozhodla poslat poselstvo pro svého budoucího manžela a vladaře, kterého uviděla ve věšteckém snu. Libušin kůň dovedl poselstvo do Stadice. Podle Libušina proroctví našli poslové na poli u Stadice orače, který s párem volů orál. Dali mu knížecí roucho a sdělili mu, že si ho zvolili za knížete. Přemysl zarazil otku do země – z ní v okamžiku vyrostla líska a na ní tři ratolesti, dvě uschly a jedna zůstala svěží – symbol jediného vládce, který vzejde z Přemyslova rodu. Přemysl se stal manželem Libuše a vládcem na Vyšehradě. Spolu s Libuší dal zemi řád a právo.

V lesích v okolí Vyšehradu řádl veliký kanec. Uválel úrodu obilí, smrtelně zraňoval psy, koně a dokonce i lidi. Až přišel udatný Bivoj, kance chytil a přinesl na zádech na Vyšehrad. Tam ho před zraky dvořanů a hlavně kněžny Libuše a její sestry Kazi probodl oštěpem. Libuše mu za tento hrdinský kousek darovala mužský pás ze svého pokladu, Kazi mu dala své srdce. Druhý den Bivoj odjel z Vyšehradu jako doprovod Kazi a její družiny. Poté opustil svou ves, jejíž byl vojvodou, a stal se manželem Kazi. Navždy zůstal na Kazíně.

PRACOVNÍ LIST

1. Vyhledejte v textu správné odpovědi a označte je kroužkem

1) V které pověsti se nevyskytuje žádné zvíře?

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

2) Která pověst nezačíná na území dnešní České republiky?

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

3) V kterých pověstech vystupují dcery knížete Kroka? (Označte 2 odpovědi)

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

4) V které pověsti není zmínka o Vyšehradě?

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

5) Která pověst popisuje založení rodu, který vládl na našem území několik století?

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

6) Kdo není Krokova dcera?

- a) Kazi   b) Marta   c) Teta   d) Libuše

7) Co symbolizovala jediná svěží ratolest?

- a) radost ze života   b) lásku a svornost   c) jediného vládce   d) vzbouření proti ženám

8) Z které hory uviděl vojvoda Čech krásnou krajinu?

- a) Sněžka   b) Milešovka   c) Velká Deštná   d) Říp

9) Horymír žil za vlády knížete

- a) Lecha   b) Křesomysla   c) Bořivoje   d) Nezamysla

10) Bivoj bydlel na hradě

- a) Kazín   b) Tetín   c) Libušín   d) Vyšehrad

2. Vyhledejte v textu věty s následujícími slovy. Slova spojte s popisem jejich významu.

otka	členové rodu se služebnictvem (později pouze služebnictvo)
kovkop	nástroj na čištění pluhu
čeledě	oblečení, šaty, oděv
proroctví	horník dobývající kovy (např. stříbro)
roucho	předpovídání budoucnosti

3. Z následujících slov vytvořte dvojice, které k sobě patří

Přemysl Oráč	Kazi
Čech	Libuše
Bivoj	Šemík
Horymír	Lech

PRÁCE NA INTERAKTIVNÍ TABULI

1. Přiřaďte k číslům obrázků správná jména

1.

2.

3.

4.

Přemysl Oráč

Praotec Čech

Horymír

Bivoj

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

2. Co je na obrázku?

Obr. č.1

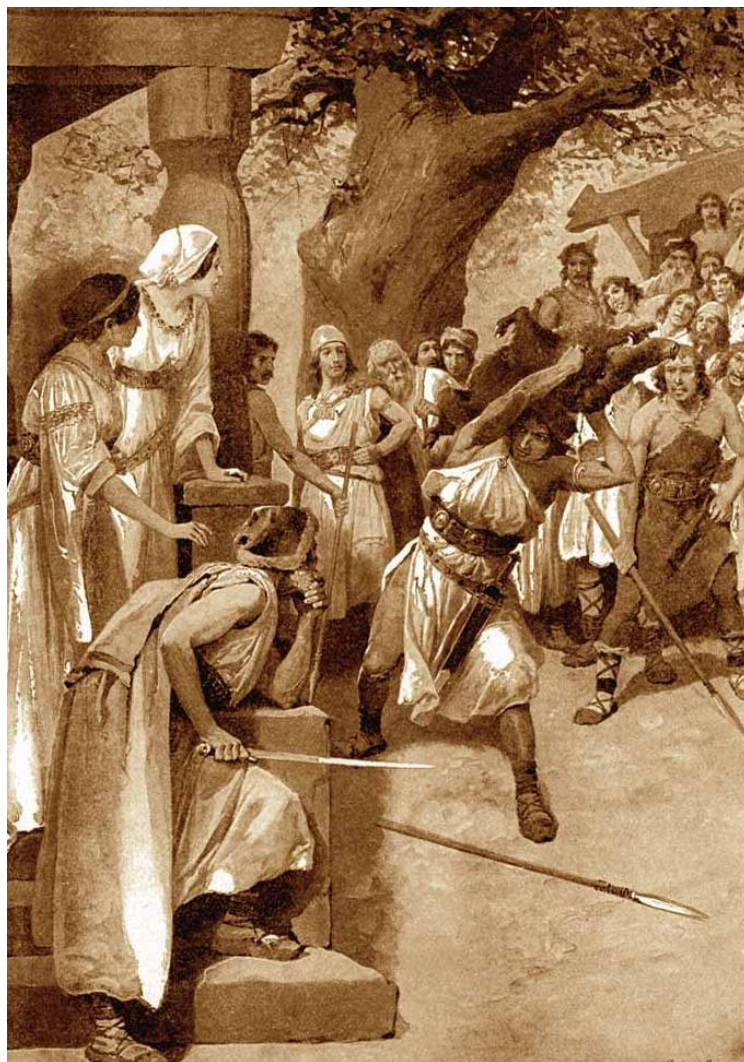
Obr. č. 2

3. Pokuste se pomocí obrázků stručně převyprávět pověsti

PRACOVNÍ LIST - řešení

1. Vyhledejte v textu správné odpovědi a označte je kroužkem

1) V které pověsti se nevyskytuje žádné zvíře?

- ☐ O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

2) Která pověst nezačíná na území dnešní České republiky?

- ☐ O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

3) V kterých pověstech vystupují dcery knížete Kroka? (Označte 2 odpovědi)

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   ☐ O Přemyslovi   ☐ d) O Bivojovi

4) V které pověsti není zmínka o Vyšehradě?

- ☐ O Čechovi   b) O Horymírovi   c) O Přemyslovi   d) O Bivojovi

5) Která pověst popisuje založení rodu, který vládl na našem území několik století?

- a) O Čechovi   b) O Horymírovi   ☐ O Přemyslovi   d) O Bivojovi

6) Kdo není Krokova dcera?

- a) Kazi   ☐ b) Marta   c) Teta   d) Libuše

7) Co symbolizovala jediná svěží ratolest?

- a) radost ze života   b) lásku a svornost   ☐ c) jediného vládce   d) vzbouření proti ženám

8) Z které hory uviděl vojvoda Čech krásnou krajinu?

- a) Sněžka   b) Milešovka   c) Velká Deštná   ☐ d) Říp

9) Horymír žil za vlády knížete

- a) Lecha   ☐ b) Křesomysla   c) Bořivoje   d) Nezamysla

10) Bivoj bydlel na hradě

- ☐ a) Kazín   b) Tetín   c) Libušín   d) Vyšehrad

2. Vyhledejte v textu věty s následujícími slovy. Slova spojte s popisem jejich významu.

otka	členové rodu se služebnictvem (později pouze služebnictvo)
kovkop	nástroj na čištění pluhu
čeledě	oblečení, šaty, oděv
proroctví	horník dobývající kovy (např. stříbro)
roucho	předpověď budoucnosti

3. Z následujících slov vytvořte dvojice, které k sobě patří

Přemysl Oráč	Kazi
Čech	Libuše
Bivoj	Šemík
Horymír	Lech

Použité zdroje

<http://www.pametnimediale.cz/cz/kolekce/stare-povesti-ceske/historie/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Bivoj>

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/df/MikolasAles_Bivoj.PNG

http://cs.wikipedia.org/wiki/Praotec_%C4%8Cech

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e9/Josef_Mathausen_-_Praotec_%C4%8Cech_na_ho%C5%99e_%C5%98%C3%ADp.jpg

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Horym%C3%ADr_\(vladyka\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Horym%C3%ADr_(vladyka))

http://media.novinky.cz/432/224328-top_foto1-5n2d9.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/Rosenauer%C5%AFv_ml%C3%BDn_-_otka.jpg

<http://www.ckrumlov.cz/obr/region/histor/3197b.jpg>

<http://bifrost.it/Sintesi/Immagini/Libusa-Bivoj.JPG>